

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

ASIA: LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA VNS 2/2024 VP JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2025–2028

VIITE: YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASiantuntijapyyntö 3.5.2024

Y-Säätiö sr kiittää pyynnöstä lausua eduskunnan ympäristövaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028, ja lausuu pyydettyinä kunnioittaen seuraavaa.

Lausunnonantajasta

Y-Säätiö-konserni on suurin valtakunnallisesti toimiva yleishyödyllinen, sitoutumaton ja voittoa tavoittelematon vuokranantaja Suomessa, lisäksi Y-Säätiö on asunnottomuustyön kehittäjä ja asiantuntija. Y-Säätiö on perustettu 1985 ja se edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tarjoamalla kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja omakustannusperusteisesti. Y-Säätiöllä on yli 19 000 asuntoa 58 paikkakunnalla. Asuntokantamme koostuu M2-Kotien 11 463 vuokra-asunnosta ja erityisryhmille tarkoitetuista yli 7 500 Y-Kodeista. Asukkaidemme sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi ovat toimintamme keskiössä. Toteutamme kehittämishankkeita ja teemme tutkimusta, tarjoamme asukkaillemme työmahdollisuuksia, sekä olemme kansallisesti ja kansainvälisesti Asunto ensin -työtä kehittävä toimija. Meillä työskentelee lähes 200 asumisen ammattilaista.

Lausunto

Y-Säätiö yhtyy Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat – KOVA ry:n lausuntoon ja painottaa omassa lausunnossaan ympäristöministeriön hallinonalan suunnitelmaa koskien seuraavaa.

Korkotukilainojen myöntämisvaltuus

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmaksi (JTS) vuosille 2025–2028 todetaan, että vuoden 2025 korkotukilainojen myöntämisvaltuus on 1 750 miljoonaa euroa ja vuosien 2026–2027 myöntämisvaltuus on yhteensä 2 miljardia euroa.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Y-Säätiö on huolissaan korkotukilainavaltuuksien määrästä ja pitää sitä riittämättömänä vuosille 2026–2027. Y-Säätiö painottaa, että olisi tarpeen lisätä merkittävästi kohtuuhintaista, 40 vuoden korkotukimallilla tehtävää asuntotuotantoa, jotta pystyttäisiin rakentamaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja kysyntää vastaavasti. Korkotukilainojen myöntämisvaltuudesta menee osa Ara-kohteiden peruskorjaushankkeisiin, joten lainavaltuus on merkittävää sekä uudistuotannon että peruskorjaustarpeiden kannalta.

Y-Säätiö korostaa, että kohtuuhintainen vuokra-asuntokanta turvaa pienituloisten ihmisten asumismahdollisuuksia ja on siten asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kannalta keskeinen asia. Y-Säätiö painottaa, että hallituksen käynnistämän pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelman tavoitteen saavuttamisen kannalta Ara-tuotannon turvaaminen kasvukeskuksissa on kriittinen tekijä. Lisäksi huomionarvoista on, että Ara-tuotannon rooli segregaaation ehkäisyssä ja kuntien elinvoimaisuuden kannalta pienituloisten kototalouksien, erityisesti palvelu- ja hoiva-alojen työntekijöiden asumisen mahdollistaja, on avainasemassa.

Erityisryhmien investointiavustusvaltuus

Valtion asuntorahastosta myönnettävän erityisryhmien investointiavustusvaltuuden tason laskeminen on Y-Säätiön näkemyksen mukaan varsin huolestuttava asia. Käytännössä erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen rakentaminen uhkaa loppua kokonaan avustusvaltuuden alhaisen tason vuoksi, pois lukien vammaisten asumiseen liittyvä investointikohteiden rahoitus. Avustusvaltuuden merkittävän vähentämisen seurauksena Ara on lopettanut erityisryhmien investointiavustusta koskevien asuntohankkeiden vastaanottamisen maaliskuun 2024 lopussa, sillä avustusvaltuus ei riitä edes niihin hankkeisiin, joihin Ara on jo antanut avustusvarauksen.

Y-Säätiö esittää, että erityisryhmien investointiavustusvaltuutta korotetaan ehdotetusta tasosta vuosille 2025–2028, sillä avustuksille on kasvavaa kysyntää niin pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen hankkeissa kuin yhteisöllisissä senioriasumis- ja palveluasuntohankkeissa. Investointiavustukset ovat edellytys sille, että asuntotuotantoa saataisiin käynnistettyä ikääntyneille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, opiskelijoille ja asunnottomille.

Y-Säätiö toteaa, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan on suunnitteilla STEAn myöntämien asumiseen liittyvien avustusten siirto Aran vastuulle. Y-Säätiön käsityksen mukaan siirto koskisi ainakin

Y-Säätiö

Pitkänsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

investointiavustuksia, joita STEA (aiemmin RAY) on myöntänyt erityisryhmien asuntohankintaan.

STEA:n investointiavustuksella on mahdollistettu yksittäisten asuntojen hankinta markkinaehtoisesta asuntokannasta ja näitä asuntoja on tarjottu kohtuullinen vuokrataso säilyttäen erityisryhmille, kuten asunnottomille. Avustuksella on ollut keskeinen merkitys Suomessa asunnottomuuden poistamiseen liittyvälle työlle ja Asunto ensin -mallin mukaiselle toiminnalle.

STEA on myöntänyt avustusta asunnon hintakriteerit huomioiden 50 % hankintahinnasta ja asunto on pysynyt rajoitusten piirissä 20 vuotta. Mikäli avustusprosentteihin, vähentyneen jaettavissa olevan avustusmäärän lisäksi, tulee heikkeneyksiä, asuntohankinta erityisryhmien asunnoiksi on jatkossa mahdotonta. Investointiavustuksen jatkuvuus on asunnottomuustyön kannalta tärkeä turvata, riippumatta myöntääkö avustusta Ara tai STEA, jonka avustuksia on merkittävästi leikattu.

Asumisneuvonnan kehittäminen

JTS:ssä ehdotetaan 2,0 miljoonan euron suuruista määrärahaa asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Määrärahaa puolitettiin vuoden 2023 talousarviosta.

Y-Säätiö kritisoi hallitusohjelman linjausta puolittaa asumisneuvonnan määräraha-avustus avustuksen paremmaksi kohdentamiseksi. Y-Säätiön näkemyksen mukaan avustus on kohdentunut siihen tarkoitukseen, mihin se on tarkoitettu. Y-Säätiö arvioi määrärahatarpeen kasvavan kotitalouksien taloudellisen tilanteen heiketessä. Asumisneuvonnalla ennaltaehkäistään asunnottomuutta, tämän työn avulla asukkaiden vuokravelat ja häädöt vähentyvät. Samalla edistetään yksilön toimintakykyä ja ennaltaehkäistään syrjäytymistä.

Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen ohjelma

Hallitus pyrkii poistamaan pitkäaikaisasunnottomuuden vuoteen 2027 mennessä ja on käynnistänyt tähän tarkoitukseen ohjelman. Ohjelman toteuttamiseen osoitetaan JTS:n mukaan seuraavien kahden vuoden aikana 4–5 miljoonaa euroa. Edellinen asunnottomuusohjelma ohjasi kunnille yli 8 miljoonaa euroa asunnottomuuden poistamiseen.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Y-Säätiö toteaa, että asunnottomuuden vähentämiseen tarvitaan riittäviä resursseja ja asumista turvaavia rakenteita, kuten kohtuuhintaisia asuntoja ja ennaltaehkäiseviä palveluita. Asunnottomuuden vähentäminen ja poistamistavoite on monista eri osatekijöistä koostuva kokonaisuus, ja siksi kohtuuhintaisen valtion tukeman asuntotuotannon ja asumisneuvonnan vähentäminen vaikeuttavat asunnottomuuden torjuntaa ja ovat riski pitkäaikaisasunnottomuuden kasvamiselle

Helsingissä 14.5.2024

Y-Säätiö sr

Teija Ojankoski

Toimitusjohtaja

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi